

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la recurs

învinuirea lui

Vergil Vrabii

(art. 190 alin. (5), 311 alin. (2) lit. b) Cod penal)

*(Dosarul nr. 1ra-1611/2022
Nr. PIGD 1-16044804-01-1ra-28112022)*

Recurs depus până la 01 septembrie 2023; Dreptul soției inculpatului defunct de a depunere recurs; Condițiile pentru încetarea procesului penal deoarece a intervenit decesul inculpatului; Soluționarea acțiunii civile în cazul încetării procesului penal; Recurs admis în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) CPP.

19 februarie 2025

Au examinat anterior cauza judecătorești:

Instanța de fond: Mariana Sajin

Instanța de apel: Angela Revenco, Ghenadie Liulca, Diana Stănilă

Textul corespunde originalului

Judecând în lipsa părților recursurile declarate în cauza penală privind învinuirea lui Vergil Vrabii,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte,*

Vladislav Gribincea,

Ghenadie Eremciuc, *judcători,*

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. Vergil Vrabii s-a născut în anul xxxx în raionul Rîșcani. El a fost învinuit în temeiul art. 190 alin. (5) (escrocheria săvârșită în proporții deosebit de mari) și art. 311 alin. (2) lit. b) Cod penal (denunț fals săvârșit din interes material).

2. Vergil Vrabii a fost apărat de avocații Anatolie Janu și Marin Sardari.

3. În prima instanță cauza penală a fost examinată în procedură generală. Vergil Vrabii a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, stabilindu-i pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de opt ani și privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activitatea în domeniul comerțului pe un termen de doi ani. În privința art. 311 alin. (2) Cod penal procesul a fost încetat pe motivul expirării termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

4. La 02 septembrie 2022, condamnatul Vergil Vrabii a decedat. La 12 septembrie 2022, instanța de apel a încetat procesul penal deoarece a intervenit decesul acestuia.

5. La 11 și 14 noiembrie 2022, Raisa Vrabii, soția defunctului Vergil Vrabii, a contestat cu recurs decizia instanței de apel. La 11 și 14 noiembrie 2022, și avocatul Marin Sardari, în interesele inculpatului decedat, a depus două cereri de recurs. Recurenții solicită casarea deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri de achitare.

6. Urmărirea penală în această cauză a fost pornită la 04 iulie 2014 și s-a finalizat la 11 mai 2016. Prima instanță a examinat cauza în perioada 06 iulie 2016 – 06 decembrie 2019. Instanța de apel a examinat cauza între 14 ianuarie 2020 și 12 septembrie 2022. Dosarul a ajuns la Curtea Supremă de Justiție la 28 noiembrie 2022.

ÎN FAPT

a. Învinuirea adusă

7. Vergil Vrabii a fost învinuit că, la 03 mai și 28 decembrie 2004, a acționat intenționat pentru a-l înșela pe Mihail Tonofa, administratorul SRL „Aecom”. El a prezentat fapte mincinoase, promițând plata unor sume pentru achiziționarea de semințe de porumb, dar nu a onorat aceste obligații. Astfel, el a obținut ilegal, în

două tranșe, 1.000 kg de semințe de porumb, în valoare de 90.000 de lei, și, ulterior, 390 kg, în valoare de 35.100 de lei. În perioada iunie-septembrie 2008, el a împrumutat sume de bani de la Vasile Gheorghiuța, spunând că împrumuturile sunt necesare pentru dezvoltarea afacerilor sale. Deși avea datoriile față de alți creditori, el a reușit să câștige încrederea acestuia prin comportament manipulator. La 01 ianuarie 2009, Vergil Vrabii a obținut astfel de la Vasile Gheorghiuța 23.800 de euro (350.831 lei). Vrabii a garantat rambursarea sumei prin gajarea unui autovehicul „Mercedes Sprinter”, despre care a afirmat că îi aparține, deși nu era proprietar al acestuia. Ulterior Vrabii a negat existența împrumutului. La 08 iulie 2010, Vergil Vrabii l-a înșelat pe Mihail Tonofa, prezentându-i un fals legat de returnarea unei datorii de 125.000 lei acumulate în urma unei tranzacții anterioare. El a obținut 1.000 de dolari (12.827 lei) fără intenția de a-i restitui. Acțiunile lui Vergil Vrabii au fost calificate conform art. 190 alin. (5) Cod penal (redacția Legii nr. 985-XV din 18 aprilie 2002) (escrocheria), adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită în proporții deosebit de mari.

8. Vergil Vrabii a mai fost învinuit că, la 26 decembrie 2011, aflându-se în Biroul nr. 5 al Inspectoratului de Poliție Rîșcani, a depus un denunț fals, cu scopul de a evita restituirea datoriei de 23.800 de euro către Vasile Gheorghiuța. Aceasta a sesizat în mod fals organele de urmărire penală din cadrul Inspectoratului de Poliție Rîșcani, afirmând că, la 01 ianuarie 2009, Vasile Gheorghiuța, aflându-se la intersecția drumurilor Rîșcani-Costești și Rîșcani-Glodeni, împreună cu soția sa și trei bărbați necunoscuți, l-ar fi amenințat cu o răfuială, determinându-l să semneze o recipisă care confirma împrumutul de 23.800 de euro. În urma acestei sesizări, la 26 decembrie 2011, organul de urmărire penală din cadrul Inspectoratului de Poliție Rîșcani a pornit procesul penal nr. 20113000465. Acțiunile date ale lui Vergil Vrabii au fost calificate conform art. 311 alin. (2) lit.b) Cod penal (denunțul fals săvârșit din interes material).

b. Prima instanță

9. La 06 decembrie 2019, prin sentința [Judecătoria Drochia, sediul Rîșcani](#), Vergil Vrabii a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal (redacția Legii nr. 179/2018), și condamnat la închisoare pe un termen de opt ani, cu executare în penitenciar de tip închis și cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activitatea în domeniul comerțului pe un termen de doi ani. Prin aceeași sentință, procesul penal în baza art. 311 alin. (2) lit.b) Cod penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

10. Instanța de judecată a admis parțial acțiunile civile și a dispus încasarea de la Vergil Vrabii a următoarelor sume:

Reclamant	Prejudiciul material	Dobânda de întârziere	Prejudiciul moral	Cheltuieli de asistență juridică
------------------	-----------------------------	------------------------------	--------------------------	---

Vasile Gheorghită	-	-	3.000 de lei	30.000 de lei
Mihail Tonofa	1.000 de dolari SUA	1.475 de dolari SUA	3.000 de lei	30.000 de lei
SRL „Aecom”	125.000 de lei	334.767 de lei	-	-

c. Cererile de apel

11. La 23 decembrie 2019, procurorul a solicitat o pedeapsă mai aspră. În aceeași zi a depus apel și, Igor Gheorghită, avocatul părților vătămate, solicitând o pedeapsă mai aspră și admiterea integrală a acțiunilor civile.

12. La 16 și 20 decembrie 2019, avocații Violina Munteanu și Ion Prisacari au declarat apel în interesul inculpatului. Ei consideră că Vergil Vrabii este nevinovat și solicită achitarea. Potrivit apelului, relațiile inculpatului cu părțile vătămate sunt de natură civilă, iar la dosar sunt anexate hotărârile instanțelor de judecată privind încasarea datoriilor existente de la inculpat în folosul părților vătămate.

d. Decizia instanței de apel

13. La 12 septembrie 2022, [Curtea de Apel Bălți](#) a admis apelurile declarate, a casat sentința și a pronunțat o nouă hotărâre prin care procesul penal intentat în privința lui Vergil Vrabii a fost încetat în temeiul art. 275 pct. 5), 332 alin. (1), 391 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, din motivul intervenirii la 02 septembrie 2022 a decesului inculpatului, când cauza se examina în instanța de apel. Decizia motivată a fost pronunțată și publicată pe portalul instanțelor judecătorești la 12 octombrie 2022, în prezența procurorului și a avocatului inculpatului, Anatolie Janu (Vol. IX, f.d. 27).

14. În cadrul examinării cauzei în ordine de apel, instanța de judecată a audiat în ședința de judecată din 01 noiembrie 2021 părțile vătămate Mihail Tonofa, Igor Grigoriță și martorul Silvia Pocitari. Ulterior, în ședința de judecată din 23 mai 2022 a fost audiat martorul apărării Raisa Vrabii. La 20 iunie 2022, în cadrul ședinței procurorul a prezentat probele acuzării, a fost audiat condamnatul Vergil Vrabii și au avut loc dezbaterile judiciare. Ședința a fost amânată pentru pronunțarea deciziei la 12 septembrie 2022. La ședința din 12 septembrie 2022, avocatul Anatol Janu a prezentat certificatul de deces a lui Vrabii Vergil, solicitând recunoașterea lui Raisa Vrabii succesori legal al lui Vergil Vrabii și continuarea examinării cauzei în fond, nefiind de acord cu poziția acuzării de încetare a procesului penal (vol. IX, f.d. 26-verso). Instanța de apel a respins prin încheiere protocolară demersul apărării privind recunoașterea în calitate de succesori al inculpatului a soției acestuia, Raisa Vrabii. Instanța a menționat că aceasta nu poate fi succesori al inculpatului decedat, ținând cont de practica CtEDO. Ea a făcut referire la hotărârea *A.P., M.P. și T.P. v. Elveția* (vol IX, f.d. 26).

15. Instanța de apel a dispus încetarea procesului și a notat că decesul inculpatului impune încetarea procesului penal în temeiul prevăzut la art. 275 pct. 5) Cod de procedură penală. Instanța de apel, în temeiul art. 391 Cod de procedură

penală, a casat total sentința, iar în partea descriptivă a indicat doar învinuirea care i-a fost înaintată acestuia, fără a constata vinovăția.

16. Cu referire la acțiunile civile înaintate, instanța de apel a indicat că, după decesul inculpatului, procesul penal nu poate continua. Respectiv, acțiunile civile au fost lăsate fără soluționare, însă a explicat că aceasta nu împiedică depunerea unei cereri de chemare în judecată în ordinea procedurii civile.

e. Cererile de recurs

17. La 11 noiembrie 2022, Raisa Vrabii, succesorul legal al inculpatului decedat, a depus recurs în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 12) Cod de procedură penală. La 14 noiembrie 2022, Raisa Vrabii a mai depus încă o cerere de recurs. Recurentul solicită casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare a lui Vergil Vrabii, din motivul lipsei componentei de infrațiune. Raisa Vrabii a menționat că instanța de apel nu a examinat apelul apărării, deși apărarea a pledat pentru adoptarea unei decizii de achitare a lui Vergil Vrabii. Partea apărării nu a solicitat încetarea procesului pe motivul survenirii decesului inculpatului. În situația dată, instanța de apel urma să examineze în fond apelul declarat de către avocații lui Vergil Vrabii. Încetarea procesului pe motiv de deces, care nu este unul de reabilitare, crează premise iminente pentru admiterea integrală a acțiunii civile, deși soțul ei nu este vinovat.

18. La 11 și 14 noiembrie 2022, avocatul Marin Sardari, în interesele inculpatului decedat, a depus două cereri de recurs identice cu cele ale lui Raisa Vrabii.

19. La 28 noiembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a solicitat părților depunerea referinței la recurs. În decembrie 2024, procurorul în secția Judiciar penală a Procuraturii Generale, Cătălin Scutelnic, a depus referință prin care solicită declararea recursurilor inadmisibile deoarece au fost depuse de persoane neîmputernice. Cu referire la recursul depus de către soția condamnatului Raisa Vrabii, aceasta nu a fost recunoscută de către instanța de judecată în calitate de succesor al inculpatului și, prin urmare, nu putea depune recurs. În ceea ce privește avocatul Marin Sardari între 11 și 14 decembrie 2022 acesta nu se regăsea în lista avocaților cu drept de exercitare a profesiei de avocat, licența acestuia fiind retrasă. Din acest motiv, la 20 iunie 2022, instanța de judecată, prin încheiere protocolară, l-a înlăturat pe avocatul Marin Sardari de la examinarea cauzei.

LEGISLAȚIA ȘI PRACTICA RELEVANTĂ

20. Art. 225 alin. (3) Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(3) Odată cu soluționarea cauzei penale, judecătorul este obligat să soluționeze acțiunea civilă.”

21. Partea relevantă a art. 275 Cod de procedură penală, este următoarea:

„Urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care:

...

5) a intervenit decesul făptuitorului;”

22. Art. 285 alin. (2) și (7) Cod de procedură penală prevăd următoarele:

„(2) Încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art.275 pct.4)–9)

...

(7) Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia ori a reprezentantului legal, inclusiv în cazul cererii de reabilitare a persoanei decedate.”

23. Art. 324 alin. (2) Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(2) În caz de neprezentare în instanță a părții civile sau a reprezentantului ei instanța lasă acțiunea civilă fără soluționare și, în acest caz, partea civilă își menține dreptul de a intenta acțiunea în modul prevăzut de procedura civilă.”

24. Art. 387 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(1) O dată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sînt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

(2) În cazul cînd se dă o sentință de achitare, instanța:

1) respinge acțiunea civilă dacă nu s-a constatat existența faptei incriminate sau fapta nu a fost săvîrșită de inculpat;

2) nu se pronunță asupra acțiunii civile dacă inculpatul a fost achitat pentru că nu sînt întrunite elementele infracțiunii sau există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei, prevăzute în art.35 al Codului penal.

(3) În cazuri excepționale cînd, pentru a stabili exact suma despăgubirilor cuvenite părții civile, ar trebui amînată judecarea cauzei, instanța poate să admită, în principiu, acțiunea civilă, urmînd ca asupra quantumului despăgubirilor cuvenite să hotărască instanța civilă.”

25. Partea relevantă a art. 391 Cod de procedură penală este următoarea:

„(1) Sentința de încetare a procesului penal se adoptă dacă:

...

2) a intervenit decesul inculpatului.”

26. Cererea de recurs a fost depusă pînă la 01 septembrie 2023. La acea dată, partea relevantă a art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală era următoarea:

„(1) Hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în următoarele temeuri:

...

6) instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus

neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței;

8) nu au fost întrunite elementele infracțiunii;

12) faptei săvârșite i s-a dat o încadrare juridică greșită”

27. Partea relevantă din art. 401 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„(1) Pot declara apel:

...

2) inculpatul, în ce privește latura penală și latura civilă. Sentințele de achitare sau de încetare a procesului penal pot fi atacate și în ce privește temeiurile achitării sau încetării procesului penal;

...

(2) Apelul poate fi declarat în numele persoanelor menționate în alin.(1) pct. 2)-4) și de către apărător sau reprezentantul lor legal.

28. Art. 2162 alin. (3) Cod civil prevede următoarele:

„(3) Moștenitorul dobândește drepturile patrimoniale și obligațiile defunctului, cu excepția celor care, prin natura lor, sînt legate în mod inseparabil de persoana defunctului sau care, potrivit legii, nu se pot transmite de la o persoană la alta.”

29. Art. 2418 alin. (1) Cod civil prevede următoarele:

„(1) Moștenitorul răspunde pentru obligațiile masei succesoriale.”

30. Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 5, din 19 iunie 2006, prevede următoarele:

„42. Sentința de încetare a procesului penal în privința făptuitorului decedat poate fi adoptată în cazul existenței certificatului de deces eliberat de organele de înregistrare a actelor civile, dacă nu sînt temeiuri pentru reabilitarea celui decedat și rudele nu solicită reabilitarea persoanei acuzate.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

31. Procurorul susține că recursurile lui Marin Sardari au fost depuse de o persoană neîmputernicită, deoarece, în urma unei proceduri disciplinare, la 19 iulie 2021, acesta a fost lipsit de licența de avocat. Instanța constată că, la 11 și 14 noiembrie 2022, când el a depus recursurile în prezenta cauză, Marin Sardari nu putea exercita activitatea de avocat. Hotărârea cu privire la retragerea licenței de avocat a acestuia a fost anulată de Curtea Supremă de Justiție la [21 decembrie 2022](#), după depunerea recursurilor. Prin urmare, recursurile lui Marin Sardari au fost depuse de o persoană neîmputernicită și sunt inadmisibile în temeiul art. 432 alin (2) pct. 1) Cod de procedură penală.

a. dreptul soției inculpatului defunct de a depune recurs

32. Procurorul susține că nici soția inculpatului defunct nu putea depune recurs, deoarece instanța de judecată, printr-o încheiere protocolară, a refuzat recunoașterea soției în calitate de reprezentant legal al inculpatului defunct (a se vedea para. 14).

33. Completul trebuie să verifice în primul rând dacă încheierea din 12 septembrie 2022 este legală. Conform art. 420 alin. (3) Cod de procedură penală, recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel se consideră făcut și împotriva încheierilor acesteia. Art. 285 alin. (7) Cod de procedură penală prevede în mod expres posibilitatea solicitării reabilitării persoanei decedate, ceea ce împiedică încetarea procesului penal. Reabilitarea inculpatului poate fi cerută doar de o persoană care probează un interes legitim, iar soțul inculpatului defunct este printre persoanele care au cel mai mare interes legitim de a insista asupra reabilitării. În decizia nr. [Ira-1520/23](#), § 72, Curtea Supremă de Justiție deja a subliniat că dreptul soțului de a acționa în vederea apărării drepturilor celuilalt soț urmează a fi prezumat. Hotărârea [A.P., M.P. și T.P. v. Elveția](#), invocată de instanța de apel, nu sugerează că nu ar trebui să existe succesiunea în drepturi a inculpatului. Din contra, având în vedere acțiunile civile intentate împotriva inculpatului, în § 46 al acestei hotărâri se menționează că este normal ca succesorii să răspundă pentru datoriile defunctului din contul masei succesoriale. Același lucru rezultă și din art. 2162 alin. (3) și art. 2418 alin. (1) Cod civil (a se vedea para. 28 și 29 de mai sus). Mai mult chiar, în acest caz succesorul însăși a solicitat continuarea procesului penal, iar încetarea ilegală a procesului (a se vedea para.40-41) a avut loc în raport cu succesorul, încălcând deja drepturile acestuia (*mutatis mutandis* hot. CtEDO [Gradinar v. Moldova](#), 2008, § 101). Prin urmare, încheierea 12 septembrie 2022 urmează a fi casată. Completul de asemenea reiterează că dreptul soțului de a acționa în vederea apărării drepturilor celuilalt soț este prezumat, ceea ce îi permitea lui Raisa Vrabii să înainteze recurs.

b. tardivitatea recursului

34. Raisa Vrabii a declarat primul recurs la 11 noiembrie 2022, în termen 30 de zile de la pronunțarea deciziei motivate a instanței de apel. Recursul din 14 noiembrie 2022 a fost înaintat peste mai multe de 30 de zile de la pronunțarea deciziei recurate. Acesta dezvoltă argumentele din recursul din 11 noiembrie 2022 și, în principiu, nu adaugă argumente noi. Având în vedere că recursul din 11 noiembrie 2022 a fost depus de Raisa Vrabii în termen, instanța va examina recursul și prin prisma argumentele invocate în acestea și dezvoltate în recursul din la 14 noiembrie 2022.

c. fondul recursului

35. Art. 434 Cod de procedură penală prevede că instanța de recurs verifică legalitatea hotărârii atacate doar în limitele invocate în recurs. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs. De asemenea, ea nu permite instanței de recurs să verifice oportunitatea unei soluții judecătorești date de instanța de fond sau apel atât timp

cât aceasta este legală (decizia CSJ nr. [1ra-854/2022](#), § 85). Totuși, legea nu interzice instanței de recurs să recalifice considerentele invocate în recurs de la un temei de recurs la altul (decizia CSJ nr. [1ra-1520/2023](#), § 56).

36. Recursul se bazează pe art. 427 alin. (1) pct. 6), 8) și 12) din Codul de procedură penală în vigoare până la 01 septembrie 2023. Aceste temeuri se referă la motivarea deciziei instanței de apel, la constatarea de către instanțele de judecată a elementelor constitutive ale infracțiunii și la încadrarea juridică greșită a faptei. Raisa Vrabii a avut două solicitări. Prima se referă la aprecierea probelor dată de instanța de fond, ce au dus la condamnarea inculpatului în baza art. 190 alin. (5) Cod penal. A doua se referă la soluția de încetare a procesului penal din motivul intervenirii decesului inculpatului. Instanța de apel nu a examinat fondul cauzei penale. Prin urmare, recursul nu poate fi examinat prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 8) și 12) din Codul de procedură penală. Recursul va fi examinat doar prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 6). În esență, recurenta susține că decizia atacată nu conține motive convingătoare care să întemeieze soluția de încetare a procesului penal în pofida insistenței apărării pe reabilitarea inculpatului defunct.

37. Recurenta dorea continuarea procesului pentru reabilitarea soțului sau defunct și pentru a obține respingerea acțiunilor civile, sau cel puțin a unei părți a acestora. Prin urmare, recursul va fi examinat atât în ceea ce privește încetarea procesului penal, cât și în ceea ce privește lăsarea fără soluționare a acțiunilor civile.

i. încetarea procesului penal

38. Completul notează că, conform art. 285 alin. (2) Codul de procedură penală, încetarea procesului penal pe motiv de deces al făptuitorului este un temei de nereabilitare a persoanei. Având în vedere că această încetare este un motiv de nereabilitare, ea sugerează implicit, sau instituie o oarecare prezumție, că persoana a comis fapta incriminată (*mutatis mutandis* decizia CSJ nr. [1ra-303/24](#), § 36). În acest caz, prezumția este și mai puternică având în vedere că inculpatul fusese condamnat de prima instanță. Anume din acest motiv, art. 285 alin. (7) Cod de procedură penală prevede că încetarea procesului penal nu poate avea loc contrar voinței „reprezentantului legal, inclusiv în cazul cererii de reabilitare a persoanei”. Același lucru rezultă și din hotărârea Plenului CSJ nr. 5/2006 (a se vedea para. 30). Apărarea nu a fost de acord cu încetarea procesului penal și a insistat pe continuarea procesului în vederea reabilitării inculpatului. Niciun alt reprezentant legal al inculpatului defunct nu a fost de acord cu încetarea procesului. Prin urmare, în această parte, decizia curții de apel este contrară legii.

39. Curtea de apel și-a bazat decizia pe hotărârea CtEDO [A.P., M.P. și T.P. v. Elveția](#). Potrivit instanței de apel, răspunderea penală încetează odată cu moartea autorului infracțiunii, iar succedarea inculpatului contravine preeminenței dreptului. Concluzia instanței de apel se bazează pe o interpretare greșită a acestei hotărâri CtEDO. Cauza dată se referă la posibilitatea conform legislației elvețiene de a aplica sancțiuni de natură punitivă succesorilor unei persoane care a comis

evaziuni fiscale și a decedat până la aplicarea sancțiunii. Conform legislației Republicii Moldova, nu este posibil ca succesorul inculpatului să fie condamnat pentru fapta inculpatului defunct. Din contra, acest fapt este interzis prin art. 6 alin. (2) Cod penal.

40. În cazul lipsei acordului reprezentantului legal pentru încetarea procesului penal ca urmare a decesului inculpatului, instanța nu poate face nimic altceva decât să continue examinarea cauzei și, la final, să adopte o sentință prin care să constate dacă fapta a fost comisă de defunct și să înceteze procesul conform art. 391 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală. Având în vedere că aceasta constatare are loc datorită apărării, iar ca urmare a acestei proceduri nu poate fi aplicată o pedeapsă penală defunctului, continuarea procesului nu are cum fi contrar dreptului la un proces echitabil, el urmărind scopul de reabilitare a defunctului.

41. Pe de altă parte, în cazul existenței acordului reprezentantului legal al defunctului de a înceta procesul penal, având în vedere că inculpatul este decedat și posibilitățile de apărare efectivă sunt limitate considerabil, această încetare nu poate fi interpretată ca o recunoaștere a vinovăției inculpatului defunct. Ea presupune doar renunțarea la dreptul de a cere compensații în temeiul Legii 1545/1998.

ii. Lăsarea fără soluționare a acțiunii civile

42. Completul reiterează că temeinicia acțiunii civile este examinată conform legislației civile și a standardului de probă din procesul civil. Încetarea procesului penal ca urmare a intervenirii decesului de asemenea nu exclude admiterea acțiunii civile intentate în procesul penal, în cazul în care, conform procedurii civile și a standardului preponderenței probelor, se constată că fapta delictuală a fost comisă de defunct. Totuși, în acest caz judecătorul va evita în hotărârea sa constatări care sugerează că defunctul este vinovat de comiterea infracțiunii incriminate (a se vedea pentru standardele relevante hotărârile CtEDO [Fleischner v. Germania](#), 2019, § 65, și [Felix Gutu v. Moldova](#), 2020).

43. În acest caz, ca urmare a încetării procesului, instanța de apel a lăsat fără examinarea acțiunile civile. Completul notează că lăsarea fără examinare a acțiunii civile în cazul încetării procesului penal nu este prevăzută de lege. Codul de procedură penală permite instanței penale să nu se pronunțe asupra acțiunii civile doar în cazul achitării (art. 387 alin. (2) pct. 2)) sau în cazul neprezentării părții civile la proces (art. 324 alin. (2)). În decizia nr. [1ra-754/2024](#), § 41, Curtea Supremă de Justiție a explicat că admiterea în principiu a acțiunii civile nu poate avea loc în cazul solicitării prejudiciului moral, iar în cazul solicitării prejudiciul material admiterea în principiu a acțiunii poate avea loc doar în cazuri excepționale. Lăsarea fără examinare a acțiunii ar putea crea dezavantaje și mai mari pentru părțile vătămate, care deja au suferit de pe urma infracțiunii, decât admiterea în principiu a acțiunii civile. Completul notează că, ca urmare a încetării procesului penal și a lăsării fără examinare a acțiunii civile, părțile vătămate sunt constrânse să lanseze proceduri civile noi pentru a încerca recuperarea

prejudiciului. Aceste proceduri nu pot fi inițiate până soluția în cauza penală nu devine definitivă, sau chiar irevocabilă, care poate dura mai mulți ani. În acest răstimp, inculpatul ar putea întreprinde măsuri pentru a îngreuna sau face imposibilă executarea eventualei hotărâri civile. Prin urmare, instituția nepronunțării asupra acțiunii civile trebuie aplicată doar în cazurile prevăzute de lege și doar în circumstanțe excepționale, când „justificarea corespunzătoare a prejudiciului material este greu de realizat în scurt timp și prelungește excesiv de mult examinarea cauze” (idem).

44. În prezenta cauză, instanța de apel nu a explicat în temeiul cărei norme a lăsat fără soluționare acțiunile civile. De asemenea, ea nu a explicat convingător care au fost circumstanțele excepționale care au justificat lăsarea fără soluționare a acțiunilor civile, mai ales în situația în care recurenta solicită continuarea procesului și soluționarea acestora. Mai mult chiar, acțiunea civilă a fost lăsată fără examinare în instanța de apel, după ce ea a fost soluționată în prima instanță. Pentru instanța de apel nu prezenta nicio dificultate să verifice corectitudinea soluționării ei. Și mai mult, procesul a fost încetat după cercetarea tuturor probelor cu participarea inculpatului, în ziua în care era programată pronunțarea deciziei instanței de apel. Prin urmare, nepronunțarea asupra acțiunilor civile nu este justificată.

45. Prin urmare, decizia atacată nu conține motive pe care să întemeieze soluția, iar recursul urmează a fi admis în baza art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

46. Instanța de apel nu a soluționat fondul cauzei penale și a acțiunilor civile. Din acest motiv, eroarea dată nu poate fi corectată de instanța de recurs și cauza urmează a fi remisă la rejudecare în instanța de apel. Având în vedere că soluționarea acțiunii civile este guvernată de regulile procedurii civile, remiterea cauzei la rejudecare ca urmare a recursului soției inculpatului defunct nu poate fi interpretată ca o înrăutățire a situației în propria cale de atac și ca o imposibilitate de a soluționa în cadrul rejudecării a apelurilor părților civile.

47. Din motivele expuse mai sus, în conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 1), art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), art. 444 alin. (1) pct. 16) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Declară inadmisibile recursurile avocatului Sardari Marin împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 12 septembrie 2022.

Admite recursul declarat de Raisa Vrabii și:

- a. casează încheierea protocolară a Curții de Apel Bălți din 12 septembrie 2022 privind respingerea demersului privind recunoașterea lui Raisa Vrabii în calitate de succesori de drept al intereselor inculpatului decedat;
- b. casează decizia Curții de Apel Bălți din 12 septembrie 2022;

c. dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Vladislav Gribincea

Ghenadie Eremciuc